

2

SANIDADE ANIMAL NA IXP TERNERA GALLEGA SUPREMA

Autores artigo orixinal: Joan Alibés Biosca, Francisco Javier Fernández Arias, Teresa Moreno López, Santiago Crecente Campo, Carmen Calvo Santalla

En: Sanidade Animal. *Manual de Sistemas de manexo e alimentación en Ternera Gallega Suprema*. Ed. Fundación Juana de Vega, pp. 25-39, 2023

A IXP Ternera Gallega Suprema, unha das denominacións comerciais máis valoradas polos consumidores, presenta unhas características específicas ligadas ao medio de Galicia, que se basean nos recursos propios da granxa e no especial coidado que reciben os animais. O impulso destes sistemas é unha das liñas que perseguen as políticas agrarias actuais, xa que presentan moitas vantaxes fronte aos sistemas intensivos, polo seu favorable impacto na xestión do territorio e na preservación da paisaxe. Por esta razón, e a partir dunha das conclusións do documento “Estratexias de dinamización do sector cárnico de Galicia 2022-2023”, elaborouse o *Manual de sistemas de manexo e alimentación en Ternera Gallega Suprema*.

Este manual ofrece unha serie de orientacións e recomendacións de produción para conseguir unha maior homoxeneidade nos canais e na carne obtidos. Entre os capítulos considerados no manual, o de **Sanidade** trata, dun xeito sinxelo e xeral, de achegar información sobre distintos aspectos que debemos ter en conta na produción de Ternera Gallega Suprema.

Dispensación de soros para o almacenamento previo ás probas diagnósticas de detección das principais enfermidades: rinotraqueite infecciosa bovina (IBR), diarrea vírica bovina (BVD), paratuberculose, neosporose etc.

A **sanidade** é un dos piares básicos sobre os que se asenta unha produción animal de calidade, dentro dun marco ético e legal relacionado coa garantía do benestar dos animais de produción. No *Tratado Constitutivo da Unión Europea*, e na normativa derivada del, aséntanse as obrigas éticas, económicas e legais que levan consigo o coidado do benestar e a saúde dos animais.

Debido a isto, os propietarios ou coidadores dos animais teñen unha serie de obrigas, tanto éticas como económicas, xa que calquera enfermidade pode influír no desenvolvemento do animal, atrasando o crecemento ou reducindo as súas producións. Hai moitas enfermidades que poden afectar o gando, pero a maneira de enfrontarse a elas ten diferenzas segundo o tipo de enfermidade que sexa, xa que algunhas, debido á súa importancia, están sometidas a programas especiais de vixilancia e control.

Enfermidades animais sometidas a programas de control oficial

Nas enfermidades sometidas a programas de control tamén hai diferenzas. As razóns poden ser a súa importancia na saúde pública (zoonoses como a tuberculose ou a brucelose), e outras pola súa influencia económica nas producións gandeiras (a leucose ou a perineumonía contagiosa bovina). O control ou vixilancia que se establece por parte das distintas administracións pode ser de dous tipos:

- **Programas nacionais:** neles descríbense as medidas que se van levar a cabo para o control e erradicación de determinadas enfermidades. Son de obrigatorio cumprimento en todo o territorio español. Estas enfermidades están suxeitas a actuacións

Manexo do gando no CIAM para a mostraxe dos soros para a realización das analíticas de control

reglamentarias propias, tanto a nivel nacional como comunitario, e teñen protocolos individualizados de actuación. As enfermidades que poden afectar o vacún e que están incluídas nestes programas son: tuberculose bovina, brucelose bovina, leucose enzoótica bovina, peripneumonía contaxiosa bovina, encefalopatías esponxiformes transmisibles e lingua azul.

- **Programas autonómicos:** son voluntarios, e en Galicia desenvólvenos as asociacións de defensa sanitaria (ADSG). Os programas sanitarios autonómicos publícanse anualmente mediante unha orde da Consellería do Medio Rural, e implica, como mínimo, o control e vixilancia da rinotraqueíte infecciosa bovina (IBR), a diarrea vírica bovina (BVD), a paratuberculose e a neosporose. Destas catro enfermidades, ademais das medidas de bioseguridade de carácter xeral que deberían aplicar as granxas no caso da IBR e da BVD, o programa galego permite o uso de vacinas marcadoras, no caso da IBR, e de vacinas vivas atenuadas ou inactivadas no caso da BVD.

Enfermidades animais non sometidas a programas de control oficial

Existen outras enfermidades que poden afectar o gando vacún. Aínda que calquera animal pode ser susceptible a elas, ás veces o sistema de manexo pode facilitar a súa aparición, xa que segundo o sistema de produción os animais están sometidos a distintos tipos de riscos ambientais, como por exemplo:

- En **sistemas con animais estabulados:** estrés por transporte, traumatismos, factores relacionados coa alimentación, enfermidades respiratorias...
- En **sistemas extensivos:** exposición a ectoparasitos (moscas, carrachas), endoparasitoses por parasitos que necesitan da participación dun hospedador intermediario (fasciolose), intoxicacións alimentarias por inxestión de plantas con principios activos tóxicos, ou enfermidades transmitidas por vía sexual debido á utilización da monta natural (tricomoniase...).

Para máis información, no capítulo do manual figuran varias táboas que citan distintas enfermidades, así como o axente que as causa e que aparello ou sistema corporal afectan principalmente.

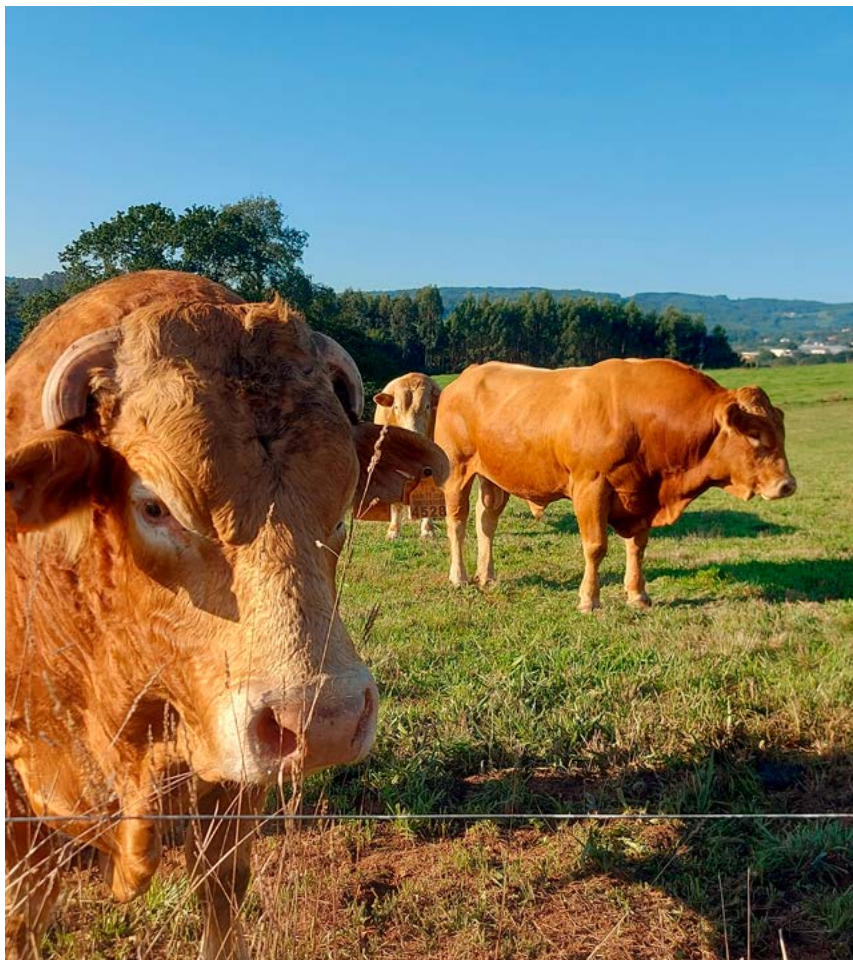
Bioseguridade

A bioseguridade, que se refire a todas aquelas medidas que se adoptan para previr a entrada e saída de enfermidades nunha granxa, ten unha influencia importante no status sanitario das ganderías polo seu aspecto preventivo. Por esta razón, estas medidas complementan calquera programa sanitario e poden aplicarse ás:

- Relacionadas coas entradas de animais (domésticos e silvestres), persoas e vehículos nas granxas.
- Relacionadas co manexo das instalacións, para que os animais teñan ambientes confortables.

- Relacionadas co manexo da alimentación e da auga de bebida.
- Relacionadas co control de vectores que poidan transmitir enfermidades: moscas, mosquitos, carrachas, ratos...

Estas medidas implican, por exemplo: o uso de vaos sanitarios, o uso de instalacións de corentena, limpeza e desinfeccións de instalacións, equipos e medios de transporte, uso de roupa de uso exclusivo, ter plans de desinsectación, desparasitación e desratización..., sen esquecermos de que, para que os animais manteñan un estado inmunolóxico adecuado fronte ás enfermidades ás que poden estar expostos, debe contarse cun plan de vacinación axeitado aos riscos da granxa.

A vixilancia da saúde dos reprodutores prevén as infeccións transmitidas na monta natural